

บทที่ 7

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

การวิเคราะห์การผลิตมะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้ตามแนว GAP

จากการสำรวจและสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้ตามแนว GAP ในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 47 ราย พบว่า การปฏิบัติตามแนวเกษตรดีและเหมาะสมของมะม่วงน้ำดอกไม้ตามแนว GAP นั้นมีขั้นตอนในการปฏิบัติที่ไม่ได้แตกต่างจากการผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้ทั่วไปมาก แต่ในการผลิตตามแนว GAP นั้นจะมีรายละเอียดปลีกย่อยเพิ่มขึ้นดังนี้

1. การเตรียมแปลงปลูก เมื่อเตรียมแปลงปลูกแล้วต้องมีการนำดินไปตรวจวัดค่าความเป็นกรด ด่างกับทางเกษตรอำเภอ ก่อน เมื่อวิเคราะห์ออกมาแล้วต้องมีการใช้สารปรับปรุงคุณภาพของดินตามที่ทางเจ้าหน้าที่แนะนำ
2. การใช้กิ่งพันธุ์ ต้องเป็นกิ่งพันธุ์ที่มีการรับรองในการปลอดโรคและแมลงและปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง
3. การใช้สารเคมีทุกชนิดในแปลงปลูกต้องเป็นสารที่ได้รับการอนุญาตจากทางกรมวิชาการเกษตร และต้องมีการจดวันที่ใช้สาร ปริมาณที่ใช้ จำนวนครั้งที่ใช้ต้องตามที่เจ้าหน้าที่กำหนด
4. การห่อผล ต้องมีการใช้ วัสดุห่อผลตามมาตรฐานกำหนด
5. การเก็บเกี่ยวต้องมีผู้เก็บผลผลิตไปตรวจว่าปลอดโรคและแมลงหรือไม่ก่อนที่จะเก็บผลผลิตทั้งหมด แต่เกษตรกรส่วนใหญ่ก็เก็บผลผลิตทั้งหมดก่อนจากนั้นจึงให้เจ้าหน้าที่สุ่มนำไปตรวจ ถ้าไม่ได้เกณฑ์ที่กำหนด ผลผลิตนั้นก็ไม่สามารถส่งออกได้ เกษตรกรต้องนำผลผลิตไปขาย

ให้กับผู้รวบรวมท้องถิ่นเพื่อคัดผลผลิตขายตลาดภายในประเทศ หรือ ขายตลาดต่างประเทศตามชายแดน เช่น มาเลเซีย พม่า กัมพูชาฯ

6. แรงงานที่ใช้ต้องมีการวางแผนในการใช้แรงงานให้รอบคอบมากขึ้นเนื่องจากขาดแรงงานจ้างแล้วจะทำให้ผลผลิตได้รับความเสียหาย เช่น หากคนงานมาห่อผลไม้ทันทีหลังจากที่จุ่มมาลาไรออนแล้วอาจทำให้แมลงวันผลไม้เข้าทำลายผลได้ เป็นต้น

การวิเคราะห์ทางการเงินของการลงทุนทำสวนมะม่วงน้ำดอกไม้ตามแนว GAP และสวนทั่วไป

เมื่อค่าเสียโอกาสในการลงทุนทำสวนมะม่วงที่ร้อยละ 4.32 ต่อปี สามารถคำนวณหามูลค่าปัจจุบันของรายได้ (PVB) ของเกษตรกรผู้ผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้ตามแนว GAP ได้รับทั้งหมดตลอดช่วงเวลาการลงทุน 20 ปี เท่ากับ 18,997,473 บาท มูลค่าปัจจุบันของค่าใช้จ่ายทั้งหมด (PVC) ที่เกิดจากการลงทุนทำสวนมะม่วง เท่ากับ 13,623,962 บาท ดังนั้นผลต่างของรายได้และค่าใช้จ่ายที่คิดเป็นมูลค่าปัจจุบันแล้ว หรือ มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) ที่เกษตรกรผู้ผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้ตามแนว GAP ได้รับมีค่าเท่ากับ 5,373,510 บาท ในเวลา 20 ปี อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อค่าใช้จ่าย (BRC) เท่ากับ 1.39 และอัตราผลตอบแทนของการลงทุน (IRR) เท่ากับร้อยละ 11.51 พิจารณาจากตัววัดผลแต่ละตัว ได้แก่ NPV ที่มีค่าเป็นบวกนั้น แสดงว่าการลงทุนทำสวนมะม่วงน้ำดอกไม้ตามแนว GAP โดยไม่มีการกู้ยืมเงินนั้นสามารถให้ผลตอบแทนแก่ผู้ลงทุนเมื่อคิดเป็นมูลค่าปัจจุบันแล้วมีค่าสูงกว่ามูลค่าปัจจุบันของค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นตลอดระยะเวลา 20 ปี ของการทำสวนมะม่วง จึงทำให้ผู้ลงทุนได้กำไร สำหรับค่า BRC ที่มีค่า 1.39 ซึ่งมีค่ามากกว่า 1 นั้น แสดงว่าในการลงทุนทำสวนมะม่วง 1 บาท จะได้ผลตอบแทน 1.39 บาท หรือมีกำไร 0.39 บาท และสำหรับ IRR ที่มีค่าเท่ากับร้อยละ 11.51 นั้น แสดงว่าอัตราผลตอบแทนที่ทำให้มูลค่าปัจจุบันของรายได้ที่ได้รับจากการลงทุนเท่ากับมูลค่าปัจจุบันของค่าใช้จ่าย และเมื่อนำไปเปรียบเทียบกับค่าเสียโอกาสของเงินลงทุน หรืออัตราคิดลด ซึ่งเท่ากับร้อยละ 4.32 พบว่า อัตราผลตอบแทนของการลงทุนมีค่าสูงกว่าอัตราคิดลด จากผลการวิเคราะห์ตัววัดผลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า การลงทุนทำสวนมะม่วงน้ำดอกไม้ ขนาด 30 ไร่ ตามแนว GAP โดยไม่มีการกู้ยืมเงินนั้น ให้ผลคุ้มค่าทางธุรกิจ หรือเรียกว่าลงทุนแล้วสามารถให้ผลตอบแทนทางการเงินคุ้มค่ากับการลงทุน สำหรับการลงทุนทำสวนมะม่วงน้ำดอกไม้ทั่วไปโดยใช้อัตราคิดลดร้อยละ 4.32 นั้น พบว่ามูลค่าปัจจุบันของรายได้ (PVB) ของเกษตรกรทั่วไปได้รับทั้งหมดตลอดอายุ 20 ปีของต้นมะม่วงนั้น 9,043,744 บาท มูลค่าปัจจุบันของค่าใช้จ่ายทั้งหมด (PVC) เท่ากับ 6,172,227 บาท ซึ่งเมื่อนำมาคำนวณหามูลค่าปัจจุบันสุทธิแล้วได้เท่ากับ 2,817,517 บาท อัตราส่วน

ผลประโยชน์ต่อต้นทุน ได้เท่ากับ 1.47 นั้นแสดงว่า การลงทุนทำสวนมะม่วง 1 บาท จะได้ผลตอบแทน 1.47 บาท หรือมีกำไร 0.47 บาท และสำหรับ IRR ที่มีค่าเท่ากับร้อยละ 7.84 นั้นแสดงว่าอัตราผลตอบแทนที่ทำให้มูลค่าปัจจุบันของรายได้ที่ได้รับจากการลงทุนเท่ากับมูลค่าปัจจุบันของค่าใช้จ่าย และเมื่อนำไปเปรียบเทียบกับค่าเสียโอกาสของเงินลงทุน หรืออัตราคิดลด ซึ่งเท่ากับร้อยละ 4.32 พบว่า อัตราผลตอบแทนของการลงทุนมีค่าสูงกว่าอัตราคิดลด จากผลการวิเคราะห์ตัววัดผลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า การลงทุนทำสวนมะม่วงน้ำดอกไม้ทั่วไป ขนาด 30 ไร่ โดยไม่มีการกักขังเงินนั้น ให้ผลคุ้มค่าทางธุรกิจ หรือเรียกว่าลงทุนแล้วสามารถให้ผลตอบแทนทางการเงินคุ้มค่ากับการลงทุน สำหรับการเปรียบเทียบระหว่างการลงทุนของทั้ง 2 โครงการนั้น พบว่า การลงทุนทำสวนมะม่วงน้ำดอกไม้ตามแนว GAP มีความคุ้มค่าการลงทุนกว่าการผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้แบบทั่วไป เพราะให้ค่าตัวชี้วัดทั้ง NPV BCR มีค่าเท่ากับ เป็นบวก และ IRR มีค่ามากกว่าค่าเสียโอกาสของเงินลงทุน ซึ่งหากเกษตรกรต้องเลือกการผลิตระหว่าง 2 โครงการแล้ว เกษตรกรควรตัดสินใจเลือกทำการผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้ตามแนว GAP จะดีกว่าทำการผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้แบบทั่วไป

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมการผลิตมะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้ตามแนว GAP

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการผลิตมะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้ตามแนว GAP ของเกษตรกรในจังหวัดฉะเชิงเทรา คือ พื้นที่ในการเพาะปลูกของเกษตรกร (AREA), ต้นทุนสารเคมีที่ใช้ในการป้องกัน กำจัดโรค แมลงศัตรูพืช รวมถึงสารเคมีที่ใช้ในการกำจัดวัชพืชของปีการเพาะปลูก 2546/47 (CHEMC), รายได้ที่เกษตรกรได้รับจากการขายผลผลิตมะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้ของปีการเพาะปลูก 2546/47 (INCOME) และ ราคาเฉลี่ยที่เกษตรกรได้รับในปี 2546/47 (PRIAV) ซึ่งตัวแปรทุกตัวข้างต้นนั้น มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับค่าความน่าจะเป็นของการตัดสินใจที่จะเข้าร่วมการผลิตมะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้ตามแนว GAP ของเกษตรกรในจังหวัดฉะเชิงเทราทั้งสิ้น แต่ปัจจัยทางด้านประสิทธิภาพในการเพาะปลูกมะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้ของเกษตรกร (EXPERT) จะให้ผลในทิศทางตรงกันข้ามกับการตัดสินใจที่เกษตรกรผลิตมะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้ตามแนว GAP

เมื่อพิจารณาผลกระทบส่วนเพิ่ม (Marginal Effect) จากปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเข้าร่วมการผลิตมะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้ตามแนว GAP แล้วผลที่ได้จากการวิเคราะห์พบว่า หากเกษตรกรมีพื้นที่ในการผลิตมะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้เพิ่มขึ้น 1 ไร่ จะทำให้เกษตรกรมีโอกาสในการตัดสินใจที่ผลิตมะม่วงตามแนว GAP เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.2 และหากเกษตรกรมีต้นทุน

สารเคมีในการป้องกัน กำจัดโรค แมลงศัตรูพืช และสารเคมีกำจัดวัชพืช ของปีการเพาะปลูก 2546/47 เพิ่มขึ้น 1 บาท โอกาสที่เกษตรกรจะตัดสินใจในการเข้าร่วมการผลิตมะม่วงตามแนว GAP เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.002 ซึ่งสารเคมีที่เกษตรกรใช้นั้นเป็นสารเคมีที่มีค่าการสลายตัวเร็ว และไม่เป็นพิษ กับตัวเกษตรกรและสิ่งแวดล้อม จึงทำให้เกษตรกรที่ผลิตมะม่วงตามแนว GAP มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ถ้าเข้าร่วมการผลิตตามแนว GAP หากเกษตรกรมีรายได้จากการขายผลผลิตมะม่วงในปี 2546/47 เพิ่มขึ้น 1 บาท โอกาสในการตัดสินใจที่จะผลิตมะม่วงตามแนว GAP เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.001 ซึ่งรายได้ของเกษตรกรเพิ่มขึ้น 100,000 บาทต่อฤดูการผลิตจะทำให้เกษตรกรตัดสินใจในการเข้าร่วมการผลิตตามแนว GAP เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 100 และหากเกษตรกรมีราคาเฉลี่ยจากการขายผลผลิตมะม่วงในปี 2546/47 เพิ่มขึ้น 1 บาทต่อกิโลกรัม โอกาสที่เกษตรกรจะตัดสินใจเข้าร่วมการผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้ตามแนว GAP เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.06 แต่ราคาของผลผลิตที่เพิ่มขึ้นของเกษตรกรที่เข้าร่วมการผลิตตามแนว GAP เพิ่มขึ้นจากเดิมที่ไม่เข้าร่วมถึงกิโลกรัมละ 20 บาท จึงน่าจะมีการตัดสินใจเข้าร่วมเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 21.2

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาครั้งนี้

ข้อเสนอแนะด้านการผลิต

1. จากผลการวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางการเงินของการลงทุนการผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้ทั้งแบบที่มีการปฏิบัติและไม่มีการปฏิบัติตามแนว GAP นั้นมีความคุ้มค่าการลงทุนทั้งสิ้น โดยตัวชี้วัดการลงทุนทุกตัวนั้นให้ผลในทางบวก แต่เมื่อเปรียบเทียบการลงทุนระหว่างการผลิต 2 แบบ พบว่าการผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้ตามแนว GAP นั้นมีมูลค่าปัจจุบันสุทธิมากกว่าการผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้แบบทั่วไป ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรได้มีการเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวและใช้วางแผนส่งเสริมการผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้ตามแนว GAP ต่อไป

2. จากการศึกษาทางด้านปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมการผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้ตามแนว GAP นั้นพบว่าเกษตรกรที่ตัดสินใจเข้าร่วมการผลิตตามแนว GAP เมื่อมีต้นทุนทางด้านสารเคมีเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เพราะ เกษตรกรต้องใช้สารเคมีที่ปลอดภัยกับสิ่งแวดล้อม ปลอดภัยกับผู้บริโภคและตัวเกษตรกรเองซึ่งสารเคมีดังกล่าวมีราคาสูง อีกทั้งเกษตรกรมีการใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูในปริมาณที่เกินระดับที่ฉลากระบุไว้ และการใช้สารเคมียังเป็นการใช้ก่อนที่จะเกิดการเข้าทำลายของโรคและแมลง ซึ่งทำให้เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายทางด้านสารเคมีมากกว่าที่ควรจะ

เป็น หากเกษตรกรมีการลดปริมาณการใช้สารเคมีดังกล่าวลง จะทำให้เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายการผลิตทางด้านสารเคมีลดลง ส่งผลให้มีเกษตรกรที่ผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้แบบ GAP มีผลประโยชน์สุทธิเพิ่มขึ้น

3. สำหรับเกษตรกรผู้ผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้ทั่วไปนั้น เกษตรกรควรมีการใช้สารเคมีที่ไม่เป็นอันตรายต่อตัวเกษตรกรเองและผู้บริโภค เพราะสารเคมีบางตัวที่เกษตรกรใช้ได้ขึ้นทะเบียนเป็นวัตถุพิษอันตรายห้ามใช้ แต่ยังมีการลักลอบขายกันอยู่ ซึ่งถ้าเกษตรกรสามารถปฏิบัติได้จะทำให้เกษตรกรเองไม่เป็นอันตราย และผู้บริโภคเองก็จะได้ปลอดภัย อีกทั้งเกษตรกรผู้ผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้ทั่วไปยังมีการใช้สารเคมีหลาย ๆ ชนิดผสมกันฉีดพ่นเพื่อป้องกันการเกิดโรค แต่พืชยังไม่แสดงอาการเป็นโรค ดังนั้นหากเกษตรกรมีการใช้สารเคมีเมื่อพืชแสดงอาการเป็นโรคก็จะทำให้ช่วยลดต้นทุนของสารเคมีลง และทำให้เกษตรกรมีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะทางการตลาดและหน่วยงานของภาครัฐ

1. ควรมีการปรับปรุงข้อปฏิบัติของ GAP ให้ง่าย และไม่ยุ่งยากซับซ้อน รวมทั้งควรมีการแจ้งข่าวถึงวิธีการผลิตตามแนว GAP ที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละช่วงฤดูกาลผลิตแก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง เพราะจากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีแนวโน้มที่จะเข้าร่วมการผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้ตามแนว GAP แต่เกษตรกรยังมีความลังเลบ้างที่จะเข้าร่วม เนื่องจากข้อปฏิบัติทางการผลิตหลาย ๆ อย่าง เช่น การใช้สารเคมีและปริมาณของสารอนุญาตให้ใช้ได้ในแต่ละครั้งการผลิตไม่ตายตัวและแน่นอน เมื่อถึงเวลาเก็บเกี่ยวกลายเป็นว่าผลผลิตที่ใช้สารเคมีดังกล่าว มีปริมาณสารเคมีที่อนุญาตให้มีในผลผลิตเกินกว่าค่ามาตรฐานของประเทศผู้กำหนด ดังนั้นหน่วยงานของรัฐควรมีการแจ้งข่าวกับกลุ่มเกษตรกรในการใช้สารเคมีแต่ละชนิดอย่างละเอียดและต่อเนื่อง

2. ควรมีการเปิดตลาดใหม่ ๆ ให้มากขึ้นเพราะผลผลิตมะม่วง (เฉพาะผลสด) ที่สามารถส่งออกได้ในแต่ละปีนั้น ปีหนึ่ง ๆ มีไม่ถึงร้อยละ 1 ของปริมาณผลผลิตมะม่วงสดทั้งประเทศ อีกทั้งจากการศึกษาผลของการเข้าร่วมการปฏิบัติตามแนว GAP พบว่า หากเกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น และได้รับราคาเฉลี่ยต่อกิโลกรัมเพิ่มขึ้นแล้ว เกษตรกรจะเข้าร่วมการผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้ตามแนว GAP เพิ่มขึ้นด้วย ดังนั้นหน่วยงานของรัฐควรมีการผลักดันทางการตลาดที่ต้องการผลผลิตที่มีคุณภาพให้เพิ่มมากขึ้น และควรมองตลาดกลุ่มผู้บริโภคภายในประเทศที่มีความรักสุขภาพ และมีการเลือกซื้อของในซูเปอร์มาร์เก็ต ที่ต้องการผลผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้ที่ปลอดภัย เพราะจากการศึกษาที่ผ่านมาในปี 2549 ของคุณกาญจนา มิ่งโมฬี มีข้อมูลสนับสนุนว่ากลุ่มผู้บริโภครดังกล่าว

เป็นตลาดที่มีกำลังในการซื้อผลผลิตมะม่วงที่มีการผลิตตามแนว GAP ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าผู้บริโภคในตลาดต่างประเทศ ซึ่งทั้งหมดจะเป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรผู้ผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้ทั่วไปหันมาผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้ตามแนว GAP เพิ่มมากขึ้นด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารoundต่อไป

จากการศึกษา และการวิเคราะห์ที่ได้ ทำให้ได้ข้อเสนอแนะดังนี้

1. จากการศึกษาด้านทุนและผลประโยชน์ ในครั้งนี้ยังขาดการวิเคราะห์ความอ่อนไหวของโครงการโดยการเพิ่มต้นทุน ให้รายได้คงที่ และการที่ต้นทุนเพิ่มและรายได้ลดลง และควรมีการวิเคราะห์เพิ่มในกรณีมีการกู้ยืมเงิน และวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างการมีโครงการและไม่โครงการเมื่อมีการกู้ยืมเงิน เพื่อใช้ข้อมูลนำเสนอถึงทางเลือกโครงการที่นำลงทุนและส่งเสริมต่อไป อีกทั้งควรมีการศึกษาการวิเคราะห์โครงการลงทุนการผลิตตามแนว GAP กับพืชชนิดอื่น เช่น ทูเรียน มังคุด ลำไย หน่อไม้ฝรั่ง กระเจี๊ยบเขียว เปรียบ เทียบระหว่างการผลิต 2 ระบบ

2. การวิเคราะห์ทางผลของการเข้าร่วมโครงการควรมีปัจจัยตัวอื่น ๆ อีกเช่น เมื่อมีการลงทุนที่มีขั้นตอนที่เพิ่มขึ้นเช่น การเข้าร่วมการผลิตตามแนว GAP แล้วส่งผลให้มีต้นทุนทางด้านแรงงานเพิ่มขึ้น ดังนั้นปัจจัยทางด้านแรงงานน่าจะมีผลในการเข้าร่วมโครงการผลิต โดยในการศึกษารoundนี้ไม่ได้นำมาศึกษาเนื่องจากเกษตรกรทั้ง 2 กลุ่ม มีต้นทุนแรงงานที่ไม่แตกต่างกัน หากมีการศึกษากับพืชที่มีการคิดต้นทุนระยะสั้นควรอย่างยิ่งที่จะนำปัจจัยทางด้านต้นทุนแรงงานข้างมาใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลในการเข้าร่วมการผลิตตามแนว GAP ปัจจัยตัวอื่น ๆ ที่น่าสนใจนำมาใช้ในการวิเคราะห์เพิ่มอีก เช่น จำนวนแรงงานครัวเรือนในภาคการเกษตร สัดส่วนของผลผลิตคุณภาพ เหล่านี้เป็นต้น อีกทั้งการที่จะวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลเข้าร่วมโครงการผลิตพืชชนิดอื่นตามแนว GAP ควรที่จะมีการสุ่มตัวอย่างให้หลากหลายจังหวัดหรือหลากหลายภาคซึ่งจะทำให้ผลการวิเคราะห์ที่ได้เป็นประโยชน์ในการวางแผนทางการเกษตรผลิต ของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการผลิตพืชตามแนว GAP